

Propriety of the Erich Fromm Document Center. For personal use only. Citation or publication of material prohibited without express written permission of the copyright holder.

Eigentum des Erich Fromm Dokumentationszentrums. Nutzung nur für persönliche Zwecke. Veröffentlichungen – auch von Teilen – bedürfen der schriftlichen Erlaubnis des Rechteinhabers.

Predgovor Jugoslovenskom Izdanju

Erich Fromm
(1963j-you)

„Predgovor jugoslovenskom izdanju” is a particular forword to the serbo-croatian edition of Erich Fromm's *The Sane Society*, in *Ždravo društvo*, Beograd (Rad) 1983, pp. 23-24. - Numbers in {brackets} indicate the next page in the first publication.

Copyright © 1963 and 1980 by Erich Fromm; Copyright © 1981 and 2011 by The Literary Estate of Erich Fromm, c/o Dr. Rainer Funk, Ursrainer Ring 24, D-72076 Tuebingen / Germany. – Fax: +49-(0)7071-600049; E-Mail:fromm-estate[at-symbol]fromm-online.com.

Rado sam se odazvao pozivu da napišem predgovor za jugor slovensko izdanje moje knjige *Zdravo društvo*. Mada jugoslovenski sistem poznajem samo teorijski i još nisam imao prilike da neposredno vidim jugoslovensku stvarnost,¹ verujem da shvatanje socijalizma koje je izloženo u ovoj knjizi ima mnogo dodirnih tačaka sa jugoslovenskim shvatanjem. Ja mishm ovde, naravno, na isticanje aktivne i odgovorne uloge radnika u preduzeću i društvu, nasuprot centralizovanom sistemu upravljanja stvarima i ljudima od strane birokratije, na isticanje ideje o kontroli nad društvenom svojinom nasuprot državnoj svojini nad sredstvima za proizvodnju. Jugoslovensko shvatanje je, po mom mišljenju, zasnovano na stvarnom razumevanju marksizma. Za Marksa socijalizam nije nikad predstavljao samo *ekonomski* efektivniji već i *ljudski* razvijeniji sistem, u kome će čovek prestati da bude objekt okolnosti i stvari, postajući subjekt koji upravlja sopstvenim stvaranjem.

Mada je moguće da postoje mnoge tačke u kojima se moje shvatanje razlikuje od jugoslovenskog, nadam se da će ova knjiga stimulatивно uticati na jugoslovenske čitaoce.

Mogao bih da dodam nekoliko reči o predmetu koji nisam razmatrao u ovoj knjizi. Mislim na medunarodnu situaciju i izgleda za mir. Sadašnja podela sveta na dva velika i moćna bloka, koji ugrožavaju jedan drugog, predstavlja mogućnost za izbijanje trećeg svetskog rata. Mogućnost mvrnog rešenja zavisi u velikoj meri od postojanja treće sile, koja je politički nezavisna. Ali nije samo važno, i to nije primarno, političko poravnanje, već poravnanje u socijalnom i ekonomskom smislu sistema koje će prihvatiti zemlje Azije i Afrvke. Istočni i Zapadni blok se slažu u jednoj {24} pretpstavci, naime da izbor leži između ruskog i kineskog komunizma ili zapadnog kapitalizma. Ova alternativa, međutim, nije tačna; nerazvijene zemlje mogu da izaberu treću alternativu, a to je sooijalizam u različitim formama, počev od jugoslovenskog do indijskog i burnnanskog tipa. Takve demokratske socijalističke zemlje, koje kombinuju ekonomsko planiranje i uticaj države sa maksimumom lične slobode i individualnog učestvovanja i odgovornosti, dokazaće da industrijalizacija nije nužno zasnovana na potpunoj

---

¹ U međuvremenu pisac ove knjige je posetio Jugoslaviju, nastojeći da za kratko vreme što bolje upozna osnovne principe našeg društvenoe sistema.

Propriety of the Erich Fromm Document Center. For personal use only. Citation or publication of material prohibited without express written permission of the copyright holder.

Eigentum des Erich Fromm Dokumentationszentrums. Nutzung nur für persönliche Zwecke. Veröffentlichungen – auch von Teilen – bedürfen der schriftlichen Erlaubnis des Rechteinhabers.

---

birokratizaciji. Verujem da Jugoslavija, zajedno sa zemljama kao što su Egipat i Indija, ima najvažnij,u funkciju danas - da pokaže put demokratskom socijalizmu. Ova funkcija može da bude odlučujuca za očuvanje svetskog mira.